

Prima instanță: Basarabeasca (jud.Molceanova Tatiana)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Iu.Cimpoi, N.Cernat, N.Craiu)

DECIZIE

13 mai 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președinte completului

Judecătorii:

Valeriu Doagă
Tatiana Vieru
Sveatoslav Moldovan
Maria Ghervas
Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de către Demerji Anatolie împotriva deciziei din 22 ianuarie 2015 a Curții de Apel Chișinău,

adoptată în pricina civilă la cererea de chemare judecată înaintată de Mîța Elena împotriva lui Demerji Anatolie, intervenienți Molișteanu Vladimir, Molișteanu Natalia privind recunoașterea bunului proprietate comună devălmașă a soților și partajul averii prin atribuirea sultei bănești

c o n s t a t ă :

La data de 06.10.2011 Mîța Elena a depus în instanța de judecată cerere împotriva lui Demerji Anatolie, intervenienți Molișteanu Vladimir, Molișteanu Natalia privind recunoașterea bunului proprietate comună devălmașă a soților și partajul averii prin atribuirea sultei bănești.

În motivarea acțiunii s-a indicat că părțile s-au aflat în căsătorie pe parcursul căreia au obținut bunuri și anume casa de locuit nr.2, str.D.Cantemir, sat.Abaclia, rl.Basarabeasca.

Menționează reclamanta că bunul dat cade sub incidența prevederilor art.38 Codul familiei, adică este bun devălmaș al soților și solicită partajul acestuia.

Pe parcursul examinării cauzei reclamanta și-a concretizat acțiunea și a indicat că căsătoria a fost desfăcută în baza hotărîrii judecătorești.

De asemenea a indicat că bunul dat a fost procurat în anul 2003 de părinții săi, care au eliberat o procură pe numele pîrîtului și acesta fără acordul său a înstrăinat la data de 03.03.2011, în baza contractului de vânzare cumpărare, bunul dat, fratelui său Moleșteanu Vladimir la prețul de 10000 euro. Careva sume de bani de la pîrît nu a primit.

În anul 2004, după încheierea căsătoriei casa veche situată pe str.Cantemir 2, sat.Abaclia, rl.Basarabeasca a fost demolată și a fost construită una nouă.

A solicitat reclamanta recunoașterea bunului ca proprietate devălmașă a soților, partajul bunului dat cu acordarea unei sulte.

Prin hotărîrea din data de 06.08.2014 a judecătoriei Basarabeasca cererea lui Mîța Elena a fost admisă parțial și a fost încasat de la Demerji Anatolie în beneficiul lui Mîța Elena suma de 82452 lei cu titlu de sultă ce constituie 1/2 cotă parte din

costul bunului imobil – casa de locuit nr.2, str.Cantemir, sat.Abaclia, rl.Basarabeasca înstrăinată conform contractului de vânzare cumpărare nr.1312 din data de 03.03.2011 lui Moleşteanu Vladimir, a fost încasat de la Demerji Anatolie în beneficiul lui Mîța Elena cheltuielile de judecată în sumă de 2473 lei, în rest cererea a fost respinsă.

Prin decizia din data de 22.01.2015 a Curții de Apel Chișinău, apelul declarat de Demerji Anatolie a fost respins și a fost menținută hotărîrea din data de 06.08.2014 a judecătoreiei Basarabeasca.

La data de 05.02.2015 Demerji Anatolie a depus recurs împotriva deciziei din data de 22.02.2015 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea recursului s-a indicat că la emiterea deciziei recurate au fost aplicate eronat normele de drept material și au fost apreciate arbitrar probele.

Menționează recurentul că prin hotărîrea judecătoreiei Basarabeasca din 06 august 2014 s-a decis de a încasa de la acesta în beneficiul lui Mîța (Demerji) Elena suma de 82452 lei cu titlu de sultă, ce constituie 1/2 din costul bunurilor imobile, amplasate în raionul Basarabeasca, satul Abaclia, str. Cantemir nr. 2. înstrăinate conform contractului de vânzare-cumpărare nr.1312 din 03 martie 2011 lui Molişteanu Vladimir.

Conform prevederilor art. 22 din Codul Familiei, bunurile care au aparținut fiecăruia dintre soți pînă la încheierea căsătoriei și bunurile primite în dar, obținute prin moștenire sau în baza altor convenții gratuite de către unul dintre soți în timpul căsătoriei, sînt proprietate personală a fiecăruia dintre soți.

Articolul 23 Codul familiei stabilește că bunurile ce aparțin fiecăruia dintre soți pot fi recunoscute de instanța judecătorească proprietate în devălmășie a acestora dacă se va stabili că în timpul căsătoriei, din contul mijloacelor comune ale soților sau al mijloacelor unuia dintre soți ori în urma muncii numai a unuia dintre soți, valoarea acestor bunuri a sporit simțitor (reparație capitală, reconstrucție, reutilare, reamenajare etc.)

Conform prevederilor art.art.19 și 20 din Codul familiei, pot fi supuse regimului proprietății în devălmășie doar bunurile dobândite de către soți în timpul căsătoriei. Deci, sunt proprietate în devălmășie a soților doar bunurile care au fost dobândite din ziua încheierii căsătoriei pînă în ziua încetării acesteia.

Afirmă recurentul că căsătoria dintre el și intimata Mîța (Demerji) Elena a fost încheiată la data de 08.10.2003, iar dreptul de proprietate asupra lotului de pămînt cu suprafața de 0,2009 ha (număr cadastral 1210201.164), casei de locuit nr. 2 (număr cadastral 210201.164.01), construcției accesorii cu suprafața de 41,4 m.p. (număr cadastral 110201.164.02), construcției subterane cu suprafața de 18.8 m.p.(număr cadastral 1210201.164.03) de pe str. Dimitrie Cantemir, sat.Abaclia, rl. Basarabeasca a fost înregistrat la organul cadastral după el-recurentul Demerji Anatolie la data de 04.09.2003, în temeiul titlului de

autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 1210201164 din 25.06.2003 și extrasului din Registrul de evidență a gospodăriilor nr. 109 din 04.09.2003.

Respectiv, menționează recurentul că bunurile imobile menționate au fost dobândite de el anterior încheierii căsătoriei cu intimata. Faptul că bunurile imobile nominalizate i-au aparținut cu drept de proprietate până la căsătoria cu intimata se confirmă și prin extrasul din Registrul de evidență a gospodăriilor nr.44 din 28.02.2011, eliberat de către Primăria satului Abaclia, potrivit căruia conform înscrierii în registrul de evidență a gospodăriilor nr. 3/3 pagina 66, contul personal 825, pe lotul de lângă casă sunt amplasate următoarele construcții capitale: casa de locuit - 120,9 mp, construcție accesorie (bucătărie de vară) - 41,4 mp, construcție accesorie (sură) - 18,8 mp, conform datelor la momentul anului 1996 și care aparțin proprietarului Demerji Anatolie.

Totodată, indică recurentul că conform procesului-verbal de recepție finală nr.01 din 02.03.2011 (la care fac trimitere instanțele de fond și de apel) a fost recepționată doar reconstrucția lit. 01 - casa de locuit cu S= 120,9 m, iar celelalte bunuri imobile: lotul de pământ, construcțiile accesorii, construcția subterană au rămas la starea din momentul dobândirii lor până la încheierea căsătoriei.

Afirmă recurentul că intimata a înaintat pretenție privind recunoașterea dreptului de proprietate comună în devălmășie a soților și partajarea doar asupra casei de locuit.

Prin hotărârea instanței de fond și decizia instanței de apel, contrar prevederilor art. 22, 23 din Codul familiei s-a decis încasarea în beneficiul lui Mîța (Demerji) Elena a sumei de 82452 lei cu titlu de sultă, ce constituie 1/2 cotă parte din valoarea contractului de vânzare-cumpărare nr. 1312 din 03 martie 2011 încheiat cu Molișteanu Vladimir cu prețul de 10000 euro (167000 lei).

Indică recurentul că în baza contractului de vânzare-cumpărare menționat lui Molișteanu Vladimir i-au fost înstrăinate nu doar casa de locuit, dar și construcțiile accesorii: bucătăria de vară, sură, beci, gard. poartă, precum și lotul de pământ cu suprafața de 0,2009 ha cu numerele cadastrale 1210201164.01.02.03, iar prețul de 10000 euro este prețul la toate bunurile imobile menționate în contract.

Astfel, prin hotărârea instanței de fond și decizia instanței de apel, indică recurentul că au fost încălcate prevederile art.240 Cod procedură civilă, potrivit căreia instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Prin recunoașterea dreptului comun în devălmășie a soților asupra bunurilor imobile dobândite până la încheierea căsătoriei, menționează recurentul că i-a fost încălcat dreptul la proprietatea privată.

Articolul 1 Protocolul nr.1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale prevede, că orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale.

Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional. La fel a invocat recurentul prevederile art.46 al Constituției, care statuiază că statul garantează fiecărui cetățean dreptul de proprietate. Proprietatea este inviolabilă în condițiile legii, iar averea dobândită ilicit se află sub protecția statului.

Menționează recurentul că prin hotărârea judecătorească Basarabeasca din 29.10.2013 a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată a lui Mîță Gheorghe către Demerji Anatolie, Molișteanu Vladimir, Molișteanu Natalia și Primăria s.Abaclia, rl. Basarabeasca, intervenienții accesorii Manciu Alexandr, Manciu Valentina și Mîță (Demerji) Elena cu privire la anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren, amplasat pe adresa sat. Abaclia, str. D. Cantemir, 2, cu nr. cadastral 1210201164 și a contractului de vânzare-cumpărare din 03.03.2011 în partea înstrăinării lotului aferent cu nr. cadastral 1210201.164 a construcției accesorii cu nr. cadastral 1210201.164.02 și a construcției subterane cu nr. cadastral 1210201.164.03, s-a constatat că dreptul de proprietate a lui Demerji Anatolie asupra bunurilor imobile menționate au fost înregistrate la organul cadastral înaintea căsătoriei lui cu intimata și la data eliberării procurii pe numele lui Molișteanu Vladimir, respectiv la încheierea contractului de vânzare-cumpărare nr. 1312 din 03.03.2011 nu era necesar acordul soției Demerji (Mîță) Elena.

Astfel, invocă recurentul că prin hotărârea judecătorească menționată se confirmă lipsa temeiurilor de fapt și de drept pentru recunoașterea bunului imobil nr.2 de pe str. Dimitrie Cantemir, sat.Abaclia, rl. Basarabeasca ca proprietate în devălmășie a soților Demerji Anatolie și Demerji (Mîță) Elena.

Hotărârea în cauză nu a fost contestată de către intimată, devenind irevocabilă. Iar, conform prevederilor art. 123 alin. 2) Cod procedură civilă, faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o pricină civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sunt obligatorii pentru instanța care judecă pricina și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte pricini civile la care participă aceleași persoane.

Totodată, intimata susține că casa de locuit nr. 2 din str. D.Cantemir, sat.Abaclia, rl.Basarabeasca este proprietate în devălmășie, deoarece a fost reconstruită și înregistrată în timpul căsătoriei. Însă, conform prevederilor art. 23 Codul familiei, bunurile ce aparțin fiecăruia dintre soți pot fi recunoscute de instanța judecătorească proprietate în devălmășie a acestora dacă se va stabili că, în timpul căsătoriei, valoarea acestor bunuri a sporit simțitor din contul mijloacelor comune ale soților sau a mijloacelor unuia dintre soți, ori în urma muncii numai a unuia dintre soți, (reparație capitală, reconstrucție, reutilare, reamenajare etc.).

Afirmațiile intimatei sunt eronate, minciunoase, deoarece aceasta cunoaște cu certitudine că casa de locuit a fost reconstruită de către cet. Molișteanu Vladimir, din mijloacele lui proprii, iar unele lucrări de reconstrucție au fost executate chiar de însuși Molișteanu Vladimir.

Menționează recurentul că instanța de fond i-a respins demersul de fi audiate în calitate de martori persoanele, care pot confirma fapte importante pentru soluționarea obiectivă a pricinii examinate și anume circumstanțele în care a fost reconstruită casa de locuit nr.2 din str.D.Cantemir, sat.Abaclia, rl.Basarabeasca și de către cine anume a fost reconstruită aceasta. Prin aceasta, afirmă recurentul că i-a fost încălcat dreptul stabilit prin art. 56 Cod procedură civilă de a prezenta probe în proces.

Cât privește înțelegerea cu Molișteanu Vladimir de a vinde bunurile imobile și anume: casa de locuit, construcțiile accesorii: bucătăria de vară, șură, beci, gard, poartă, precum și lotul de pământ cu suprafața de 0,2009 ha. cu executarea ulterioară a formalităților de autentificare notarială a tranzacției respective, indică recurentul că aceasta se confirmă prin recipisa semnată de el la 08 septembrie 2003.

Deci, nici Mîță (Demerji) Elena, nici el nu au investit la reconstrucția casei de locuit cu careva mijloace materiale sau financiare, nici măcar nu au participat prin munca la lucrările în cauză.

Consideră recurentul că atât instanța de fond, cât și instanța de apel, la examinarea cauzei nu au cercetat complet și nemijlocit toate probele din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, n-au argumentat preferința unor probe față de altele, fiind aplicate eronat normele de drept material și apreciate arbitrar probele.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel cu restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul reține că conform cererii de chemare în judecată Mîță Elena a solicitat partajul bunurilor devălmașe a soților și anume casa de locuit nr.2 din str. D.Cantemir, sat.Abaclia, rl. Basarabeasca cu acordarea sultei bănești conform cotei părți.

Instanțele inferioare au admis parțial cererea lui Mîță Elena și au recunoscut bunul - casa de locuit nr.2 din str. D.Cantemir, sat.Abaclia, rl. Basarabeasca ca fiind bun proprietate devălmașă a soților și au acordat acesteia sulta bănească de 82452 lei, care constituie $\frac{1}{2}$ cotă parte din costul bunului a cărui partajare se cere.

Totodată Colegiul remarcă că la aprecierea costului bunului a cărui partajare se cere, instanțele inferioare au rezultat din costul bunului dat cu care acesta a fost înstrăinat în baza contractului din data de 03.03.2011.

Dar, Colegiul reține că materialele dosarului nu se conține un certificat de evaluare a bunului dat la momentul încheierii contractului de vânzare cumpărare, deși în conținutul contractului de indică că valoarea casei de locuit precum că a fost stabilită în baza certificatului eliberat de OCT nr.120/11/939 din 02.03.2011(f.d.56), dar un astfel de certificat nu a fost prezentat la materialele dosarului.

Mai mult decât atât, în conținutul contractului de vânzare cumpărare, pct.1 se indică bunurile care urmează să se înstrăineze și în final se indică suma de 2096 lei. Dar, din aceasta nu este clar suma de 2096 lei constituie prețul ultimului bun enumerat – lotul de teren sau prețul tuturor bunurilor - casa de locuit nr.2 cu suprafața de 120,9 metri pătrați, construcții accesorii: bucătărie de vară – 41,4 metri pătrați, sură-beci – 18,8 metri pătrați, gard, poartă enumerate în punctul dat.

Totodată, Colegiul remarcă că la materialele dosarului se conține un certificat privind valoarea bunului(f.d.7 vol.I) nr.1201/11939 din data de 28.09.2011 în care se indică un alt preț și anume suma de 2096 lei constituie valoarea lotului de teren, iar celelalte bunuri sunt apreciate în sumă totală de 70765 lei. Acest certificat este ulterior încheierii contractului de vânzare cumpărare și nu se cunoaște dacă valoarea indicată în acesta constituie și valoarea bunurilor la momentul încheierii contractului de vânzare cumpărare.

Mai mult că la materialele dosarului un alt act care ar stabili valoarea bunului litigios nu se conține.

De asemenea, remarcă instanța de recurs că din logica instanțelor inferioare, acestea au reținut valoarea bunului ca fiind cea indicată în contractul de vânzare cumpărare de 10000 euro, convertită în lei moldovenești la momentul încheierii contractului din care a fost exclusă valoarea lotului de teren, care a fost apreciat ca fiind proprietate a recurentului.

Însă, Colegiul reține că intimata a solicitat partajarea doar a casei de locuit - casa de locuit nr.2 din str. D.Cantemir, sat.Abaclia, rl. Basarabeasca nu și a accesoriilor, dar din prețul indicat în contractul de vânzare cumpărare a fost exclus doar prețul lotului nu și a accesoriilor.

Astfel, Colegiul conchide că la materialele dosarului nu se conține un certificat de evaluare a bunului a cărui partajare se cere, nu s-a stabilit cu certitudine care bun se cere partajat și din care a fost stabilită cota parte la atribuirea sulței intimatei(fiind exclus și costul accesoriilor sau doar a lotului de teren).

De asemenea, Colegiul remarcă că paralel cu acest litigiu, părțile au fost implicate într-un alt proces civil unde s-a contestat titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren, dreptul de proprietate al lui Demerji Anatolie asupra construcțiilor accesorii.

Prin hotărîrea judecătorei Basarabeasca din 29.10.2013 (f.d.157, vol.I) câștig de cauză a obținut Demerji A. indicîndu-se în hotărîrea judecătorească că lotul de teren și construcțiile accesorii ale casei de locuit nr.2, str.D.Cantemir, s.Abaclia, rl.Basarabeasca sint bunuri personale ale lui Demerji A.

În această ordine de idei, instanțele de judecată urmau a exclude din prețul tranzacției de vânzare cumpărare și prețul bunurilor al căror proprietar este doar Demerji A.

Totodată, instanța de recurs menționează că la materialele cauzei a fost anexată

hotărîrea judecătorei Basarabeasca din 29.10.2013 (f.d.157, vol.I), însă lipsește mențiunea că aceasta este irevocabilă.

Respectiv, instanțele de judecată neîntemeiat au făcut trimitere la dispozițiile art.123 CPC, indicînd despre aplicabilitatea acestor prevederi legale în timp ce actul judecătoresc nu este irevocabil.

În aceste circumstanțe instanța de recurs reiterează despre necesitatea elucidării faptelor date și în dependență de aceasta să se determine asupra soluției în litigiu.

Astfel, urmează să se stabilească care a fost valoarea bunului la momentul înstrăinării, iar dacă aceasta nu se poate stabili să se determine prețul real al bunului, care bun de fapt se cere a fi partajat – doar casa sau și accesoriile, în dependență de care să se determine sultele acordate părților, dacă se va ajunge la o asemenea soluție, este sau irevocabilă hotărîrea judecătorei Basarabeasca din 29.10.2013 (f.d.157, vol.I), care suma urmează a fi exclusă din prețul contractului de vânzare cumpărare încheiat între Demerji A. și Molișteanu VI.

Reieșind din circumstanțele relatate supra, Colegiul constată că instanța de apel la judecarea cauzei în fond nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele ce au importanță pentru soluționarea pricinii, prin urmare judecarea cauzei a fost efectuată în mod superficial, ce rezultă din nedeterminarea exactă a obiectului în litigiu, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt, care, de altfel, este diferită de la caz la caz, greșeală care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, fapt ce denotă la netemeinicia hotărîrii adoptate în speță.

Conform jurisprudenței CEDO, instanțele de judecată, inclusiv instanțele de apel sînt obligate de a motiva hotărîrile sale. În special, decizia trebuie să conțină circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei referitor la admiterea sau respingerea acțiunii, alte chestiuni ce au fost soluționate în cadrul judecării pricinii, legea materială și procedurală aplicată în cadrul judecării pricinii.

În cursul reexaminării litigiului, instanța de apel urmează a da apreciere și altor circumstanțe ale pricinii, în partea ce ține de fondul cauzei, în măsura în care ele sunt confirmate prin probe și relevante pentru soluționarea corectă a litigiului.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate supra, să creeze condiții obiective pentru realizare și exercitarea drepturilor procedurale și în dependență de probele pertinente administrate, rejudecînd pricina, să emită o hotărîre întemeiată și legală.

Colegiul judiciar al Curții Supreme de Justiție conchide că lacunele indicate mai sus, nu pot fi corectate la judecarea recursurilor, fapt pentru care recursul declarat de Demenji Anatolie urmează a fi admis, casată decizia instanței de apel, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, cu respectarea principiilor ce guvernează litigiul în cauză.

Reieșind din cele expuse, în baza art. 445 alin. (1) lit. c) CPC RM, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Demerji Anatolie împotriva deciziei din 22

ianuarie 2015 a Curții de Apel Chișinău

Se casează decizia din data de 22.01.2015 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă la cererea înaintată de Mîța Elena împotriva lui Demerji Anatolie, intervenienți Molișteanu Vladimir, Molișteanu Natalia privind recunoașterea bunului proprietate comună devălmașă a soților și partajul averii prin atribuirea sulteii bănești, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia este irevocabilă.

Președinte completului

Valeriu Doagă

Judecătorii:

Tatiana Vieru

Sveatoslav Moldovan

Maria Ghervas

Oleg Sternioală